Lausunto
9.11.2022

Liikenne- ja viestintävaliokunta
EDUSKUNTA

Asia: HE 241/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Liikenne- ja viestintäministeriön kirjallinen asiantuntijalausunto

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriön lausuntoa koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 241/2022 vp).

Lausuntonaan liikenne- ja viestintäministeriö toteaa seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta ja muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annettua lakia. Esityksen tarkoituksena on antaa verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumista koskevaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (TCO-asetus) liittyvä täydentävä sääntely. Liikenne- ja viestintäministeriö kannattaa ehdotusta. Liikenne- ja viestintäministeriö osallistui sisäministeriön 19.11.2021 asettamaan työryhmään hallituksen esityksen valmistelemiseksi.

Esityksessä ehdotetaan erityistoimenpiteiden valvonnan osalta toimivaltaiseksi viranomaiseksi Liikenne ja viestintävirasto Traficomia. Tätä perustellaan sillä, että Traficom valvoo muun muassa lakia sähköisen viestinnän palveluista (917/2014) sekä viestintäverkkojen ja palveluiden toimintavarmuutta. Virasto valvoo myös, että videonjakoalustan tarjoajat sisällyttävät käyttöehtoihinsa sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 226 c §:n mukaisesti tiettyjä määräyksiä, joilla pyritään estämään tiettyä sisältöä. Esityksen mukaan viestintäpalveluiden valvontaan liittyvien muiden tehtäviensä johdosta Traficomilla olisi paras asiantuntemus ja valmiudet tehdä säilytyspalveluntarjoajien erityistoimenpiteiden käyttöön ottamista koskevia päätöksiä ja valvoa niiden ilmoittaminen erityistoimenpiteiden riittävyyttä TCO-asetuksen 5 artiklan mukaisesti.

Velvollisuus ottaa käyttöön TCO-asetuksen 5 artiklassa säädettyjä erityistoimenpiteitä koskee niitä säilytyspalveluntarjoajia, joiden osalta sen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen, jossa tarjoajalla on päätoimipaikka tai laillinen edustaja, on tehnyt objektiivisiin tosiseikkoihin perustuvan päätöksen, jossa todetaan, että säilytyspalveluntarjoajan palvelua käytetään terroristisen sisällön levittämiseen. Asetuksen mukaan objektiivinen tosiseikka, johon päätös voi perustua, on esimerkiksi se, että säilytyspalvelun tarjoaja on saanut vähintään kaksi poistamismääräystä 12 edeltävän kuukauden aikana. Esityksen mukaisesti poliisin viranomaistehtäväksi tulisi terroristista verkkosisältöä koskevien poistamismääräysten antaminen ja niiden arviointi. On siis huomattava, että

velvoite ei koske automaattisesti säilytyspalveluntarjoajaa, joka on saanut poistamismääräyksen tai määräyksiä, vaan edellyttää toimivaltaisen viranomaisen asiasta tekemää päätöstä.

Säilytyspalvelun tarjoaja päättää, mitä erityistoimenpiteitä se toteuttaa ja toimivaltaisen viranomaisen tehtävänä on arvioida, että ne täyttävät asetuksessa määritellyt edellytykset. Erityistoimenpiteisiin voi kuulua yksi tai useampi seuraavista:
a) asianmukaiset tekniset ja operatiiviset toimenpiteet tai valmiudet, kuten asianmukaiset henkilöstöön liittyvät tai tekniset keinot, joilla tunnistetaan ja ripeästi poistetaan terroristinen sisältö tai estetään pääsy siihen;
b) helposti saatavilla olevat ja käyttäjäystävälliset mekanismit, joilla käyttäjät voivat merkitä väitettyä terroristista sisältöä tai ilmoittaa siitä säilytyspalvelun tarjoajalle;
c) muut mekanismit, joilla tiedotetaan säilytyspalvelun tarjoajalle sen palveluissa olevasta terroristisesta sisällöstä, kuten käyttäjien mahdollisuus valvoa sisältöä;
d) muut toimenpiteet, joita säilytyspalvelun tarjoaja pitää asianmukaisina terroristisen sisällön saatavuuteen puuttumiseksi palveluissaan.

Säilytyspalveluntarjoajan tulee ilmoittaa erityistoimenpiteet toimivaltaiselle viranomaiselle eli Traficomille kolmen kuukauden kuluessa viranomaisen tekemästä päätöksestä ja vuosittain tämän jälkeen. Jos toimivaltainen viranomainen katsoo ilmoitusten ja tarvittaessa muiden objektiivisten seikkojen perusteella, etteivät erityistoimenpiteet noudata asetuksen vaatimuksia, kyseisen toimivaltaisen viranomaisen on osoitettava säilytyspalvelun tarjoajalle päätös, jossa sitä vaaditaan toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että asetusta noudatetaan. Säilytyspalveluntarjoaja voi pyytää toimivaltaista viranomaista arvioimaan uudelleen sen tekemän päätöksen siitä, että säilytyspalveluntarjoajan tulee tehdä erityistoimenpiteitä tai päätöksen toimenpiteiden riittämättömyydestä ja niiden korjaamisesta.

Esityksessä ehdotetaan, että Traficomille esitettäisiin lisärahoitusta kahdelle henkilötyövuodelle erityistoimenpiteiden valvontatehtäviin. Kokonaisarvio olisi 260 000 euroa vuodessa. Traficomille tehtävät olisivat luonteeltaan uusia ja siten edellyttäisivät uutta osaamista ja erityisesti valvontatoiminnan organisoimista. Liikenne- ja viestintäministeriö on esityksen valmistelun aikana korostanut eri yhteyksissä, että Traficomille on varmistettava sille uusien tehtävien johdosta syntynyt tarve lisärahoitukselle, ja että sisäministeriö sääntelystä vastaavana ministeriönä on jatkossa vastuussa tarvittavan rahoituksen varmistamisesta Traficomille erityistoimenpiteiden valvontatehtävien toteuttamista varten.

Liikenne- ja viestintäministeriö haluaa lopuksi korostaa sääntelyn toimeenpanon ja seurannan merkitystä. Yhtäältä on seurattava, miten uusi sääntely asettuu osaksi olemassa olevaa sääntelyä. Vastaavan kaltaista sääntelyä on jo esimerkiksi liikenteen palveluista annetun lain 185 §:ssä, kuten hallituksen esityksessä tuodaan esille. Toiseksi kyse on perusoikeusherkästä kontekstista, jossa aiemmasta sääntelystä poiketen muu kuin tuomioistuinviranomainen antaa poistamismääräyksen.

Tomi Paavola
Ylitarkastaja
Tietoliiketoimintayksikkö
Tieto- ja turvallisuusosasto

Jakelu Liikenne- ja viestintävaliokunta